
23.08.2017

Viimasel ajal on investeerimismaailmas palju tähelepanu pälvinud plokiahela tehnoloogiat rakendavad ja virtuaalvääringutel baseeruvad rahastamisviisid.

Sellist mudelit, mille puhul ettevõtja kaasab investoritelt investeeringuid mõnes ametlikus valuutas või virtuaalvääringus oma- või käibekapitali tarvis ning väljastab selle vastu plokiahelas kirjendatud ühikuid ehk inglise keeles *token*'eid, nimetatakse ICO-ks ehk inglise keeles *initial coin offering*.

Järgnevalt selgitame selle valdkonna põhimõisteid.

Token on tõend, mis väljendab plokiahela süsteemis mistahes vääringut või õigust.

Plokiahel ehk *blockchain* on hajus, tehingutel põhinev andmebaas, mis on jagatud kõigi selle kasutajate vahel. Igal kasutajal on koopia kõige hilisemast ahelast, mis hoiab endas kõiki tehinguid, mis kunagi tehtud. Mõned näited plokiahela kasutusest on Bitcoin ja Ethereum, mida kasutatakse vastavalt Bitcoin'i ja Ether'iga tehingute tegemiseks ja jälgimiseks.

Virtuaalvääring on mingi konkreetse väärtuse digitaalne esitus, mida ei ole emiteerinud selleks õigust omav keskpank, krediitiasutus ega e-raha asutus, kuid mida mõnel juhul võib kasutada alternatiivse maksevahendina ([Virtual currency schemes – a further analysis, 2015](#)), arvestusühiku või väärtuse kogumise vahendina. Virtuaalsed mündid (*coins*) või *token*'id võivad esindada ka teisi õiguseid, näiteks väärtpabereid. Sellisel juhul võib nende müügitehingutele kohalduda väärtpaberituru seadus (VPTS).

Virtuaalvääringu puhul tuleb silmas pidada, et kui seda ei ole emiteerinud selleks õigust omav asutus, siis puudub selle omanikul kindlus, kas ta saab vääringu igal ajahetkel mõne ametliku valuuta vastu vahetada. Siinkohal toimib teatava tagatisena üksikute virtuaalvääringute adekvaatset nõudluse ja pakkumise vahekorda peegeldav aktiivne järelturg, mis tagab tavakasutaja omanduses olevate mahtude juures piisava likviidsuse.

Millele investeerimisel tähelepanu pöörata?

Neil, kes virtuaalvääringutesse investeerida või ICO-des investorina osaleda soovivad, tuleks endale selgeks teha antud investeeringu tingimused ning kontrollida, kas asjaomasel ettevõttel on vajalik tegevusluba. Samuti peaks kontrollima, kas pakkumine on Finantsinspeksioonis nõuetekohaselt registreeritud.

Finantsinspeksioon soovitab kindlaks teha, kas ja millised õigused konkreetse tehinguga kaasnevad ning mille jaoks ettevõtte ICO raames kaasatud raha kasutab. Tegevusloata ettevõtete eest on Finantsinspeksioon varasemalt hoiatanud tarbijaveebis minuraha.ee.

Enne investeerimisotsuse tegemist tasub tähelepanu pöörata järgmistele asjaoludele.

Rahvusvaheline ulatus – ICO-de ja virtuaalvääringute tehingute detsentraliseeritud iseloomu tõttu on tihtipeale keeruline sellist tegevust jälgida ja konkreetsetesse jurisdiktsiooni paigutada. Tõenäoline on välisriikide õiguste kohaldumine, mis võivad mõneti erineda Eesti regulatsioonidest.

Emitendi risk – *token*'ite pakkuja on tihtipeale *start-up*, millel puuduvad varasem tegevus ja finantsnäitajad, mistõttu on investoril keerukas selle krediitvõimekust hinnata. Teisalt on *start-up*'ide puhul ka üsna suur läbikukkumise risk. Halvemal juhul aga pole emitendist ettevõtjat kantud ühtegi ametlikku registrisse või pole selgelt tuvastatav ettevõtjaga seotud isikute ring.

Spekulatiivne investeering – *token*'ite väärtuse määramine ei ole üldjuhul läbipaistev, vaid spekulatiivne, ning nende kauplemisshind võib lühikese perioodi jooksul palju kõikuda. Eksisteerib risk, et investor kaotab kogu investeeritud summa, sest *token*'id muutuvad väärtusetuks.

Kõrged tootluslubadused – investoritel tasub olla tähelepanelik kõrgete tootluslubaduste suhtes, sest mida kõrgemat tootlust ettevõtte lubab, seda suuremad on ka investeeringuga kaasnevad riskid.

Pettuse risk – kuna *token*'itega tehtavad tehingud on anonüümset laadi, siis on ka pettuste ning rahapesu ja terrorismi rahastamise risk nende puhul kõrgem.